

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie

LOL.410.002.08.2019

Pani
Agnieszka Mazurkiewicz
Dyrektor
Środowiskowego Domu Samopomocy
w Nowej Wsi Elckiej
19-300 Elk, Nowa Wieś Elcka, ul. Lipowa 1

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/089 – „Pomoc państwa realizowana w formie środowiskowych domów samopomocy udzielana osobom z zaburzeniami psychicznymi”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowej Wsi Ełckiej (dalej: „ŚDS” lub „Dom”), 19-300 Ełk, Nowa Wieś Ełcka, ul. Lipowa 1.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Agnieszka Mazurkiewicz, Dyrektor Domu od 3 grudnia 2012 r. (dalej: „Dyrektor”).
Zakres przedmiotowy kontroli	Wykorzystanie środków na funkcjonowanie śds. Spełnianie przez śds standardów usług świadczonych na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi oraz zgodność realizowanych zadań z obowiązującymi przepisami.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2019 (do 21 marca).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie.
Kontroler	Edward Odojewski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/16/2019 z dnia 17 stycznia 2019 r. (akta kontroli str.1-6)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą ŚDS świadczył usługi na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi zgodnie z obowiązującymi standardami i przepisami oraz osiągał zakładane poziomy usług. Realizacja usług przebiegała w obiektach wyposażonych w niezbędny sprzęt i przy udziale wykwalifikowanej kadry. Celem zapewnienia uczestnikom specjalistycznej opieki, w Domu powołano zespół wspierająco-aktywizujący, w skład którego wchodził Dyrektor oraz wymagana liczba specjalistów, w tym psycholog, pedagog, terapeuci, opiekunowie oraz asystenci osób niepełnosprawnych. Uczestnikom zapewniono fachowe usługi opiekuńcze, gorące posiłki i transport dla potrzebujących przez 5 dni w tygodniu. Dom współpracował też z innymi podmiotami na rzecz integracji społecznej uczestników.

Dotacje na bieżące utrzymanie i doposażenie Domu wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem oraz prawidłowo i terminowo rozliczono. Dyrektor terminowo składał miesięczne meldunki o aktualnej liczbie uczestników celem wyliczenia kwoty należnej dotacji, kwartalne sprawozdania z wydatków na jego funkcjonowanie oraz roczne sprawozdania merytoryczne i budżetowe. Zapewniając bezpieczeństwo i higienę pracy, ŚDS posiadał opinie właściwych organów, w tym architektoniczno-budowlanych i sanitarnych, dopuszczających obiekt i jego instalacje do użytkowania. Obiekt był też systematycznie poddawany okresowym przeglądom budowlanym, kominiarskim i przeciwpożarowym, których dokonywały uprawnione osoby.

Ujawnione w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły natomiast braku niektórych wymaganych elementów służących przystosowaniu Domu do potrzeb osób niepełnosprawnych, tj. krawężnika przy pochylnej wjazdowej do budynku i osłon grzejników w pomieszczeniach.

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489; dalej: „ustawa o NIK”.

² NIK formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Wykorzystanie środków na funkcjonowanie ŚDS

1.1. W okresie objętym kontrolą, w przedmiocie uzyskiwania środków dotacji na funkcjonowanie i rozwój placówki, ŚDS obowiązywały informacje Wojewody w tym zakresie i umowa dotacyjna⁴ zawarta przez Powiat Elcki jako organ prowadzący Dom. Informacje te określały sposób naliczenia dotacji na jedno miejsce w placówce oraz sposób jej finansowania, z uwzględnieniem wyników analizy wykorzystania miejsc i weryfikacji potrzeb związanych ze standaryzacją Domu. Umowa dotyczyła realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w rozumieniu art. 16 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej⁵ („Ups”), w tym określała sposób wydatkowania środków dotacji na funkcjonowanie ŚDS, zasady finansowania i rozliczania jego zadań oraz obowiązki ewidencyjno-sprawozdawcze. Umowa dopuszczała możliwość kontroli placówki, nakładania sankcji z tytułu niewywiązywania się z obowiązków umownych (zwrot niewykorzystanych środków, odsetki, kary umowne), odstąpienia od umowy lub jej rozwiązania. Z umowy wynikał obowiązek ewidencji składników majątkowych zakupionych ze środków dotacji, z uwzględnieniem wymogów Komunikatu MRiF⁶.

(akta kontroli str.7-30,461-472)

1.2. W okresie objętym kontrolą ŚDS otrzymał ze Starostwa kwotę 2.175,7 tys. zł tytułem dotacji na prowadzenie i rozwój działalności statutowej, w tym 613,5 tys. zł w 2016 r., 644,5 tys. zł w 2017 r., 697,9 tys. zł w 2018 r. i 219,8 tys. zł w I kwartale 2019 r.⁷, z czego odpowiednio 588 tys. zł, 628,4 tys. zł, 686,4 tys. zł i 219,8 tys. zł stanowiły dotacje celowe od Wojewody na bieżące funkcjonowanie Domu, jego doposażenie i realizację programu „Za życiem”⁸, a pozostałe kwoty – środki własne Powiatu przeznaczone na sfinansowanie gorących posiłków dla uczestników ŚDS. Spośród ogółu przyznanych dotacji, 2.169,7 tys. zł było przeznaczonych na funkcjonowanie Domu, a 6 tys. zł na jego doposażenie w 2016 r.

(akta kontroli str.31-35,98-112, 263,513-515)

Dom otrzymywał dotacje na podstawie meldunków – składanych Wojewodzie w systemie CAS⁹ za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie („PCPR”) – o faktycznej liczbie podopiecznych w miesiącach poprzedzających. W 2016 r. ŚDS złożył za pośrednictwem Starostwa wniosek o dotacje związane z rozwojem placówki, tj. środki na zakup materiałów dydaktycznych do pracowni specjalistycznych (6 tys. zł) i wykonanie regałów do archiwum zakładowego (1,7 tys. zł). Złożenie wniosku poprzedzono rozeznaniami cenowym. Wojewoda rozpatrzył pozytywnie wniosek o doposażenie pracowni, zaś w zakresie pozostałej kwoty ocenił negatywnie, z uwagi na ograniczone środki budżetowe. Starosta przedłożył Wojewodzie zakres zakupów w ramach przyznanej kwoty i złożył oświadczenie o przyjęciu dotacji w ramach działu 852 rozdział 85203 § 2110 – „Ośrodki wsparcia”.

(akta kontroli str.36-47,77-79)

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Umowa z 8 stycznia 2018 r. zawarta między Wojewodą Warmińsko-Mazurskim a Powiatem Elckim ws. dotacji na zadania związane z bieżącą działalnością ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

⁵ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 1508, ze zm.).

⁶ Komunikat Ministra Rozwoju i Finansów z 25 maja 2017 r. dotyczący ogłoszenia uchwały Komitetu Standardów Rachunkowości ws. przyjęcia Krajowego Standardu Rachunkowości nr 11 „Środki trwałe”.

⁷ Wg sprawozdań Rb-28S i Rb-50 z wykonania planu wydatków budżetowych (I kw. 2019 r. – stan na 28 lutego).

⁸ Kwoty rozliczone tytułem realizacji Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”, ustanowionego uchwałą Rady Ministrów Nr 160 z 20 grudnia 2016 r. w zakresie tzw. niepełnosprawności sprzężonych (M.P. poz. 1250), na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2019 r. poz. 473).

⁹ Centralna Aplikacja Statystyczna.

W lutym 2017 r. ŚDS złożył wniosek o dodatkowe środki na dalszy rozwój pracowni usprawnienia ruchowego (1.190 zł), tj. zakup rotora mechanicznego dla uczestników z porażeniem mózgowym oraz upośledzonych w stopniu umiarkowanym i głębokim. Wniosek nie uzyskał wsparcia z budżetu Wojewody, który zalecił dokonywanie drobnych zakupów ze środków na bieżące utrzymanie.

(akta kontroli str.56-63)

W grudniu 2018 r. ŚDS złożył wniosek o przyznanie środków na sfinansowanie prac remontowych centrali wentylacyjnej (27,5 tys. zł), celem poprawy efektywności grzewczej budynku i zapewnienia w nim odpowiednich parametrów wilgotności, czystości i temperatury powietrza. Do zakończenia tej kontroli jednostka nie uzyskała jeszcze odpowiedzi Wojewody na ww. wniosek.

(akta kontroli str.64-70)

1.3. W latach 2016-2018 ŚDS wykorzystał otrzymane od Wojewody dotacje zgodnie z przeznaczeniem w wysokości ok. 100%, tj. wydając odpowiednio 587,8 tys. zł (w tym 6 tys. zł na wyposażenie), 628,4 tys. zł i 686,4 tys. zł, a niewykorzystane środki (262 zł, 41 zł i 7 zł) zwrócił do budżetu państwa¹⁰. Plan wydatków ŚDS, z uwzględnieniem środków własnych Powiatu na gorące posiłki, został zrealizowany w wysokości odpowiednio 613,3 tys. zł, 644,5 tys. zł i 697,9 tys. zł, przy czym niezrealizowane kwoty tytułem tych posiłków wyniosły 12 tys. zł, 15 tys. zł i 29,2 tys. zł, co wynikało z braku uprawnień uczestników do pokrycia im kosztów. Z rozliczenia dotacji na wyposażenie wynikało, że środki w kwocie 6 tys. zł wydawkowano zgodnie z umową. Na koniec lat objętych kontrolą ŚDS nie posiadał należności i zobowiązań wymagalnych. Względem deklarowanej liczby uczestników (44), średnia miesięczna frekwencja uczestników wyniosła 80% w 2016 r., 76,3% w 2017 r., 71,5% w 2018 r. oraz 84,2% w 2019 r. (do 21 marca). W latach 2016-2017 w Domu przebywało po 42 uczestników (13 osób korzystało z treningu całodobowego), w 2018 r. 40 (10), a w I kw. 2019 r. (do 21 marca) – 37 osób (3). Przyczyną nieobecności niektórych osób było m.in. wygaśnięcie decyzji kierujących do ŚDS (9), ich wydanie w trakcie roku (13) lub uchylene wskutek rezygnacji (2) oraz zmiana miejsca zamieszkania, pogorszenie zdrowia i zgon uczestnika (po 1).

(akta kontroli str.31-35,48-55,71-76,101-124,523-525)

Uczestnikom ŚDS przyznawano gorący posiłek w ramach zadania własnego gminy współfinansowanego według art. 17 ust. 1 pkt 3 i 14 Ups, treningu kulinarnego opłaconego przez ŚDS w ramach dotacji na podstawie § 15 rozporządzenia ws. śds¹¹ („Rozporządzenie”) i opłat wniesionych przez opiekunów uczestników.

W latach 2016-2018 odpowiednio 36, 38 i 33 podopiecznym zapewniono 8.409, 8.814 i 8.033 posiłków o wartości 32,5 tys. zł, 34,2 tys. zł i 38,8 tys. zł, z tego:

- w 2016 r. – 2.647 posiłków o wartości 11 tys. zł opłaconych przez gminy (11 osób), 2.624 przez śds z dotacji celowej 7,5 tys. zł (trening kulinarny 11 osób) oraz 3.138 za 14 tys. zł przez opiekunów (14 osób);
- w 2017 r. – 2.814 posiłków o wartości 10,8 tys. zł opłaconych przez gminy (12 osób), 2.504 przez śds z dotacji celowej 8 tys. zł (trening 10 osób) oraz 3.496 za 15,5 tys. zł przez opiekunów (16 osób);
- w 2018 r. – 1.874 posiłki o wartości 7,9 tys. zł opłaconych przez gminy (8 osób), 2.162 przez śds z dotacji celowej 10 tys. zł (trening 9 osób) oraz 3.997 za 20,9 tys. zł przez opiekunów (16 osób).

(akta kontroli str. 690-699)

¹⁰ Kwoty według kwartalnych sprawozdań Rb-50.

¹¹ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. Nr 238, poz. 1586, ze zm.).

Badanie 15 wybranych meldunków¹² złożonych do Wojewody w latach 2016-2018 wykazało, że ŚDS wyliczał prawidłowo miesięczne zapotrzebowanie środków dotacji na swoje utrzymanie, podając dane o liczbie uczestników i stosując obowiązujące stawki na jednego uczestnika, tj. 1.268 zł w latach 2016-2018 i 1.458 zł w 2018 r. oraz dodatkowo 380,40 zł w latach 2017-2018 tytułem realizacji Programu „Za życiem”. Wyliczone w ten sposób należne dotacje stanowiły podstawę otrzymania środków, które wpłynęły do ŚDS za pośrednictwem Starosty.

(akta kontroli str. 80-96)

1.4. Zgodnie z obowiązującą umową dotacyjną, ŚDS jako jednostka samorządowa była zobowiązana do wydatkowania środków dotacji na dostawy i usługi o wartości powyżej 20 tys. zł netto, według zasad równego traktowania, uczciwej konkurencji i przejrzystości oraz przeprowadzania rozeznania rynku i prowadzenia dokumentacji w tym zakresie, z uwzględnieniem Prawa zamówień publicznych¹³. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki stosowania ww. procedur, z uwagi na brak wydatków budżetowych tytułem zadań inwestycyjnych, dostaw i usług mających poprawić standard Domu, za wyjątkiem zakupów na doposażenie w 2016 r.

(akta kontroli str. 12-30,51-55,461-472)

1.5. Zgodnie z zarządzeniem Wojewody, do 15 dnia miesiąca następującego po zakończeniu każdego kwartału, Dyrektor Domu składała w systemie CAS kwartalne sprawozdania z wydatków poniesionych na bieżące funkcjonowanie, które były sfinansowane ze środków dotacji celowej budżetu państwa. Ogółem za lata 2016-2018 wykazano kwoty odpowiednio 587,8 tys. zł, 628,4 tys. zł i 686,4 tys. zł, które były zgodne z kwotami podanymi w sprawozdaniach budżetowych Rb-50 za IV kwartał tych lat. W ramach ww. wydatków ujęto także kwoty rozliczone tytułem realizacji programu „Za życiem”, z tego 16 tys. zł w 2017 r. i 37,6 tys. zł w 2018 r.

(akta kontroli str. 104-112,263)

1.6. Celem zbadania standardu usług świadczonych przez ŚDS oraz warunków ich udzielania, w dniu 25 lutego 2019 r. kontroler przeprowadził oględziny Domu oraz jego infrastruktury i wyposażenia. Oględziny wykazały, że Dom spełnia standardy usług określone w § 18 Rozporządzenia. Zlokalizowano go na działce należącej do Powiatu położonej w Nowej Wsi Elckiej i przekazanej ŚDS w trwały zarząd. Budynek ŚDS jest obiektem wolnostojącym, parterowym, bez piwnic, posadowiony na ławach żelbetowych, z drewnianą więźbą dachową pokrytą brązową blachodachówką. Jego ściany nośne i działowe wykonano z gazobetonu o grubości 24cm i 12cm. Do czasu utworzenia ŚDS (2012 r.), działka była zagospodarowana w całości przez budynek DPS¹⁴ wraz z infrastrukturą. W rzucie poziomym budynek ma wymiary 37x19m, wysokość 5,20m, pow. użytkową 445m² (plus taras 124m²) i kubaturę netto 1.389m³. Pomieszczenia ŚDS zaplanowano jako sale do zajęć, spotkań i odpoczynku. W dniu oględzin ŚDS dysponował 40 miejscami do pobytu dziennego i 4 całonocnymi.

Oględziny wykazały, że budynek ŚDS posiadał podjazd dla niepełnosprawnych (pochylnię) i przystosowane dla nich toalety i łazienki. Wejście do budynku było wyłożone kostką brukową. Drzwi wejściowe zapewniały swobodne poruszanie się na wózkach inwalidzkich. Na terenie ŚDS zapewniono parking na 3 stanowiska, w tym 2 dla osób niepełnosprawnych. Dom usytuowano w miejscu bezpiecznym i spokojnym, wydzielono część rekreacyjną, a cały teren ogrodzono i oświetlono. Pomieszczenia odpowiednio oznakowano oraz wyposażono w meble i sprzęt adekwatnie do przeznaczenia pracowni, których powierzchnia użytkowa na jednego uczestnika wynosiła ponad 11 m² i odpowiadała wymogom Rozporządzenia (8m²). Podłogi wykonano z materiałów (terakota, PVC) zapewniających łatwą zmywalność.

¹² Dotyczy próby losowej 15 meldunków (41,7% spośród 36 złożonych, tj. po 5 z każdego roku).

¹³ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1986, ze zm.).

¹⁴ Dom Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Elckiej.

Uczestnikom zapewniono szatnię, szafki i miejsce na wózki. Zapewniono też pokoje administracyjno-biurowe (meble, sprzęt komputerowy), pomieszczenia gospodarcze (pralka, odkurzacz, żelazko, suszarka), spiżarnię, archiwum, garaż i magazynek.

Celem świadczenia usług statutowych dla podopiecznych, w Domu zorganizowano następujące pracownie:

- ogólną o pow. 37,2m² – wyposażone w meble i sprzęt RTV;
- gospodarstwa domowego (stołówka, kuchnia), o pow. 60,5m² – meble, kuchnię mikrofalową i elektryczną, komplet naczyń, zmywarkę i lodówkę;
- multimedialną o pow. 12m² – 4 stanowiska komputerowe;
- usprawnienia fizycznego o pow. 30,7m² – sprzęt usprawniający (rotory, bieżnia, rowery treningowe, stół i materac do masażu, wioślarz);
- pracy w drewnie o pow. 20,7m² – 3 stoły warsztatowe i narzędzia elektryczne (3 pilarki, frezarka, wyrzynarka, młot udarowy, piła sztychowa);
- artystyczną o pow. 20,9m² – instrumenty muzyczne, m.in. głośniki, keyboard, akordeon, gitary (2), mikrofon, dzwonki, bębny (3) i 10 płyt;
- rękodzieła, o pow. 20,7m² – maszyny do szycia (3), sprzęt do majsterkowania (wkrętarka, szlifierka), stoły do pracy (4), radioodtwarzacz;
- doświadczenia świata (pokój wyciszenia) o pow. 20,7m² – sprzęt RTV, projektor, zestaw światłowodów, kolumnę wodną i emiter zapachów;
- pokoje treningu całodobowego (pow. 12,3m², 14,5m²) – meble, łazienkę i toaletę.

Ponadto, do Domu przynależny był taras o pow. 124m², wyposażony w drewniane stoły i ławy. Podłoga w części zadaszanej (50% pow.) była drewniana, a w części odkrytej wyłożona kostką brukową.

(akta kontroli str. 125-262)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności ŚDS w ww. zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W zakresie przystosowania Domu dla potrzeb osób niepełnosprawnych stwierdzono brak niektórych elementów wymaganych § 71 ust. 1 i § 302 ust. 3 rozporządzenia ws. warunków technicznych budynków¹⁵. Dotyczyło to niewbudowania krawężnika o wysokości min. 7cm przy pochylni wjazdowej o długości 7,65mb do budynku oraz braku osłon grzejników w jego pomieszczeniach.

Dyrektor Domu wyjaśniła, że osoby i organy biorące udział w odbiorze inwestycji nie stwierdziły występowania ww. braków w budynku ŚDS, a usterki stwierdzone podczas odbioru zostały w terminie usunięte. Nadmieniła, że projekt budowlany nie uwzględniał wykonania ww. prac, więc wykonawca robót ich nie realizował, a ŚDS nie podejmował działań celem wykonania takich prac.

Według NIK, ww. elementy, mimo że nie zostały ujęte w projekcie budowlanym oraz na ich brak nie zwróciła uwagi komisja odbierająca budynek, powinny być wykonane ze względu na bezpieczeństwo uczestników Domu.

(akta kontroli str. 125-127,136,143-153,239,424-430,448-460)

OCENA CZĄSTKOWA

ŚDS wydatkował środki dotacji w pełnej wysokości i zgodnie z przeznaczeniem oraz prawidłowo i terminowo je rozliczał. Środki te były prawidłowo naliczone i w pełni zaspokajały potrzeby Domu, a zakupione wyposażenie placówki ujęte w ewidencji księgowej. Oględziny ŚDS potwierdziły, że spełnia on wymogi świadczonych usług określonych § 18 Rozporządzenia, za wyjątkiem braku niektórych elementów dotyczących przystosowania Domu do potrzeb osób niepełnosprawnych.

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. ws. warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1422, ze zm.).

OBSZAROpis stanu
faktycznego**2. Spełnianie standardów usług świadczonych na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi i zgodność realizowanych zadań z obowiązującymi przepisami**

2.1. ŚDS został utworzony przez Powiat Elcki w dniu 29 listopada 2012 r¹⁶. Zgodnie ze statutem, programem działalności, planami pracy i regulaminem organizacyjnym, Dom przystosowano do pobytu 40 osób w trybie dziennym i 4 w ramach miejsc całodobowych, w tym dla osób przewlekle chorych psychicznie (typ A), umysłowo upośledzonych (typ B) i cierpiących na inne przewlekle zaburzenia psychiczne (typ C). Zgodnie z § 6 ust. 1 Rozporządzenia i regulaminem organizacyjnym, Dom działa po 8 godz. dziennie przez 5 dni w tygodniu, w godz. od 8:00 do 16:00. W razie skierowania uczestnika na pobyt całodobowy, pobyt ten rozpoczyna się w piątek o godz. 16:00 i kończy w poniedziałek o godz. 8:00, a w razie udziału wskutek sytuacji życiowej, od godz. 8:00 danego dnia do godz. 8:00 dnia następnego.

(akta kontroli str. 264-343)

2.2. Dokumenty określające funkcjonowanie Domu, tj. program działalności, plany pracy i regulamin organizacyjny były opracowane w uzgodnieniu z Wojewodą oraz zatwierdzone przez Starostę. Budynek został zinwentaryzowany przez geodetę uprawnionego (30 listopada 2012 r.), a na użytkowanie obiektu uzyskano wymagane zgody, co dokumentują protokoły kontroli odbiorowych w zakresie:

- przewodów kominowych i wentylacyjnych (mistrz kominarski – 25 lipca 2012 r.);
- sprawności instalacji wodociągowej i p.poż. (uprawnione osoby – 28 listopada);
- ochrony przeciwpożarowej (KPPSP¹⁷ – 6 grudnia);
- sanitarno-higienicznym (WSSE¹⁸ i PWIS¹⁹ – 7 i 14 grudnia); wykonano brakującą wentylację w 7 pomieszczeniach (WC, szatnie, porządkowe) oraz zamontowano barierki ochronne w korytarzu;
- budowlanym (PINB²⁰ – 31 grudnia);
- elektrycznym (uprawniona osoba – 3 grudnia).

(akta kontroli str. 274-343,428-430,473-505,689)

Zgodnie z art. 64 ust. 2 Prawa budowlanego²¹ oraz rozporządzeniem ws. książki obiektu budowlanego²², w trakcie eksploatacji budynku ŚDS prowadzono dla niego tę książkę oraz systematycznie dokonywano okresowych przeglądów i konserwacji budynku, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a,b,c i pkt 2 ww. ustawy, tj. budowlano-instalacyjnych, elektrycznych, p.poż i kominarskich, których dokonywali specjaliści z ważnymi uprawnieniami. Wszystkie przeglądy odnotowano w ww. książce i załączono protokoły z ich przeprowadzenia, z których wynikało, że stan techniczny obiektu i jego instalacje spełniały warunki bezpieczeństwa użytkowania.

(akta kontroli str. 128-132,344-404,431-447)

2.3. W latach 2016-2019 (21 marca) w ŚDS było zatrudnionych odpowiednio 20, 20, 18 i 15 pracowników. W całym okresie Domem kierowała Dyrektor uprawniona do składania oświadczeń woli ws. dotyczących prowadzenia jego bieżącej działalności, w tym podpisywania umów i dokonywania uzasadnionych zakupów. Księgowością i kadrą zajmowały się 2 osoby, w tym główny księgowy. Zgodnie z wymogami § 10 ust. 1 Rozporządzenia, zajęcia prowadziło od 5 do 8 terapeutów (jednocześnie jedna z tych osób była pielęgniarką). Zapewniono też psychologa (cały okres),

¹⁶ Uchwała Nr XXVI.267.2012 Rady Powiatu z dnia 29 listopada 2012 r., ze zm. 31 stycznia 2013 r.

¹⁷ Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Elku.

¹⁸ Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Olsztynie.

¹⁹ Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny.

²⁰ Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Elku.

²¹ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2018 r. poz. 1202, ze zm.).

²² Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego (Dz. U. Nr 120, poz. 1134).

ratownika medycznego i instruktora kulturalno-oświatowego w 2016 r., pedagoga w 2017 r. i informatyka w latach 2016-2018. Zatrudniano również 1-2 opiekunów lub asystentów oraz 1-2 kierowców. Zgodnie z § 9-11 Rozporządzenia, Dyrektor i pracownicy posiadali wymagane wykształcenie i doświadczenie zawodowe, w tym co najmniej 3-miesięczne w pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi. Według § 23 Rozporządzenia, pracownikom zapewniano udział w szkoleniach zawodowych z częstotliwością nie rzadziej niż raz na pół roku. W zależności od potrzeb, w ŚDS powoływano zespół wspierająco-aktywizujący („ZWA”) składający się z 9-15 osób (terapeuci, opiekunowie, asystenci, psycholog, pedagog), którego skład liczbowy spełniał wskaźnik zatrudnienia według § 12 ust. 1 Rozporządzenia, w zależności od typu zaburzeń uczestników Domu (A,B,C). Wskaźnik ten wynosił 9,5 etatu w 2016 r., 11 w 2017 r. oraz po 10 w 2018 r. i I kw. 2019 r.²³, wobec wymaganego odpowiednio 7,4, 7,2, 6,8 i 8,3 etatu – łącznie dla wszystkich typów zaburzeń, co spełniało wymóg zatrudnienia w liczbie co najmniej 1 etatu na 7 uczestników z zaburzeniami typu A, 5 – B i C oraz 3 w razie łącznie typów A,B,C (uczestnicy z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub spektrum autyzmu). Średnia płaca członków ZWA wynosiła 2 tys. zł w 2016 r., 2,3 tys. zł w 2017 r., 2,4 tys. zł w 2018 r. i 2,5 tys. zł w I kw. 2019 r. (do 21 marca)). Obowiązki członków ZWA, były poddawane superwizji, o której mowa w art. 121a Ups, tj. działań superwizora według procedur psychoterapeutycznych, który prowadził odpowiednie szkolenia w dniach 2 lutego (10 osób), 2 marca (9), 11 maja i 1 czerwca 2017 r. (po 10), celem wymiany doświadczeń, wskazania trudności w pracy oraz podwyższenia poziomu usług.

(akta kontroli str. 405-423,506-512,516-522,526-531)

2.4. Badanie dokumentacji 50 uczestników Domu w zakresie poziomu świadczonych usług i prowadzonych zajęć wykazało, że zgodnie z Rozporządzeniem:

- dla każdego uczestnika opracowano indywidualny plan wspierająco-aktywizujący („Ippwa”) - § 7 ust. 6-7;
- plany te realizowano w porozumieniu z uczestnikami i opiekunami (§ 13 ust. 1);
- celem diagnozy uczestników oraz opracowania i weryfikacji Ippwa, powołano ZWA (15 osób) z udziałem Dyrektora (przewodniczący), psychologa, pedagoga, instruktorów terapii, terapeutów, opiekunów i asystentów uczestników (§ 2 pkt 7);
- w ramach Ippwa wszystkim uczestnikom zaplanowano indywidualne i zespołowe treningi funkcjonowania życiowego, zapewniono pomoc psychologiczną, terapię ruchową i zajęciową, gorące posiłki (trening kulinarny);
- Dom zapewniał podopiecznym korzystanie z usług transportowych polegający na ich dowożeniu na zajęcia z miejsca zamieszkania lub innego uzgodnionego i odwożeniu po zajęciach (korzystało 40 osób, tj. 80% badanych);
- dla wszystkich uczestników prowadzono dokumentację indywidualną i zbiorczą, których zakres spełniał wymogi § 24 Rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str.516-522)

Z dokumentacji uczestników ŚDS wynikało, że spośród 37 uczestników (na dzień zakończenia kontroli), 23 posiadało opiekunów prawnych lub kuratora (62,2%), których funkcję sprawowali głównie rodzice, dziadkowie lub rodzeństwo. W toku kontroli skierowano do tych osób ankietę dotyczącą oceny poziomu usług w ŚDS. Odpowiedzi udzieliło 21 opiekunów (91,3%):

- według 9 (42,9%) usługi są bardzo dobrze dostosowane do potrzeb uczestników, zdaniem 11 dobrze i według jednego słabo;
- 12 (57,1%) oceniło, że usługi Domu bardzo dobrze przyczyniają się do wzrostu umiejętności społecznych uczestników, 8 dobrze, a jeden słabo;

²³ Według stanu zatrudnienia na 31 grudnia w latach 2016-2018 i 21 marca 2019 r.

- w opinii 6 (28,6%) usługi należałoby rozbudować, m.in. wobec osób z chorobą Allzaimera, w zakresie zajęć logopedycznych, integracji z osobami zdrowymi i chorymi, zajęć praktycznych z zachowania się w różnych miejscach/instytucjach oraz rozszerzenia opieki wychnieniowej odciążającej opiekunów;
- 8 (38,1%) bardzo dobrze oceniło bazę materialną, 10 dobrze, a 3 zadowolająco, wskazując na potrzebę większego pomieszczenia do spędzania czasu wolnego i spotkań (np. zabudowę nasłonecznionego tarasu), meble, sprzęt multimedialny, narzędzia do majsterkowania i sprzęt rehabilitacyjny oraz zwiększenie personelu;
- 20 (95,2%) potwierdziło brak niedogodności w funkcjonowaniu placówki, a jeden stwierdził za małą liczbę terapeutów i opiekunów względem różnych schorzeń;
- 19 (90,5%) bardzo dobrze i 2 dobrze oceniło współpracę z pracownikami Domu na rzecz integracji społecznej jego uczestników.

(akta kontroli str. 532-577)

2.5. W okresie objętym kontrolą ŚDS kontrolowały następujące organy:

1) Urząd Wojewódzki:

- 13-15 czerwca 2016 r. – w zakresie funkcjonowania placówki, w tym świadczonych usług i zatrudniania kadr; ocena pozytywna, nie stwierdzono nieprawidłowości i nie wydano zaleceń;
- 10 stycznia - 3 lutego 2017 r. – wykorzystania dotacji celowych z budżetu państwa na funkcjonowanie ośrodka w latach 2015-2016; stwierdzono nieujęcie w ewidencji środków trwałych części samochodowej (2,9 tys. zł) oraz zalecono wyeliminowanie takich przypadków (informacja o usunięciu nieprawidłowości);

2) WSSE (29 sierpnia 2016 r., 18 maja 2017 r.) - sanitarnym obiektu (brak zaleceń);

3) PCPR:

- 14 grudnia 2016 r. i 17 grudnia 2018 r. – spełniania warunków Rozporządzenia (oceny pozytywne, brak zaleceń);
- 7-8 grudnia 2017 r. – spełniania warunków jw.; stwierdzono brak wymaganego stażu pracy 1 pracownika z osobami z zaburzeniami psychicznymi (spełniono);
- 14-15 lutego 2018 r. – sprawdzenia zasadności zarzutów stawianych przez opiekuna uczestnika; stwierdzono potwierdzenie obecności uczestnika przez osoby upoważnione przez Dyrektora (zamiast przez opiekuna), niezapewnianie uczestnikowi udziału w zajęciach min. 6 godz. dziennie i nieprzestrzeganie zasady realizacji lppwa w porozumieniu z tym uczestnikiem lub jego opiekunem; wniesione przez Dyrektora zastrzeżenia do tych ustaleń nie zostały przez organ uwzględnione (26 kwietnia Dyrektor zrealizował zalecenia);

4) ZUS (13-17 marca 2017 r.) – obliczania składek, ustalania uprawnień do świadczeń, opracowywania wniosków o świadczenia i wystawiania zaświadczeń; stwierdzono błędne naliczenie składki za pracownika i na fundusz pracy oraz wskazano błędny okres do zasiłku chorobowego (ŚDS dokonał korekty);

5) Starostwo Powiatowe w Elku (15 września 2017 r., 22 sierpnia 2018 r.) – odpowiednio zamówień publicznych w latach 2016-2017 oraz funkcjonowania zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (oceny pozytywne, brak zaleceń).

(akta kontroli str. 578-639)

2.6. Zgodnie z obowiązującymi terminami, do 5 dnia każdego miesiąca za miesiąc poprzedni, ŚDS składał Wojewodzie meldunki o liczbie uczestników i ich obecności na zajęciach, a do 15 dnia po upływie każdego kwartału, sprawozdania z wydatków na bieżące funkcjonowanie Domu, sfinansowanych ze środków dotacji. Zgodnie z § 25 Rozporządzenia, w terminie do 15 lutego każdego roku za rok poprzedni, Dyrektor składał Staroście i Wojewodzie sprawozdania z działalności Domu.

(akta kontroli str. 77-79,263,640-684)

2.7. Celem integracji społecznej uczestników, w myśl § 21 Rozporządzenia, Dom współpracował z podmiotami zewnętrznymi, w tym m.in.:

- a) rodzinami, opiekunami i innymi osobami bliskimi uczestnikom – wspólne zajęcia;
- b) MOPS, PCPR i gminnymi ośrodkami pomocy społecznej – poradnictwo socjalne oraz w zakresie uzyskania środków PFRON²⁴ na zakup wózków inwalidzkich;
- c) Poradnią Zdrowia Psychicznego w Elku – szkolenie kadry ŚDS i poradnictwo psychiatryczne;
- d) PUP – rejestracja uczestników jako bezrobotnych, poradnictwo w zakresie możliwości udziału w szkoleniach, kursach i stażach;
- e) organizacjami pozarządowymi – Stowarzyszenia: „W DRODZE” (pozyskanie środków na cykliczny przegląd twórczości ludowej osób niepełnosprawnych); „Na rzecz osób z problemami psychicznymi i zagrożonych marginalizacją OSTOJA” (Forum Zdrowia Psychicznego, spływy kajakowe i pikniki); „Na rzecz twórców niepełnosprawnych NIKE” (warsztaty sztuki); „ADELFII” (szkolenia); „Etckie Stowarzyszenie Ekologiczne” (akcja sprzątania świata, festyny, zakup gier); fundacje (Festiwal Teatralno-Muzyczny w Toruniu i Krakowie – zajęcie znaczących miejsc w 2016 r. i 2018 r.); CARITAS (szkolenia);
- f) placówkami oświatowymi i innymi podmiotami udzielającymi wsparcia – 8 śds (imprezy integracyjne i kulturalne), DPS (przeglądy obrzędów, spartakiada sportowa), przedszkole, gimnazjum i liceum ogólnokształcące (integracja), Zespół Placówek Szkolnictwa Specjalnego (przebieg teatralny);
- g) kościołami – 3 parafie z terenu powiatu (prezentacje teatralne, kiermasze);
- h) innymi podmiotami – Komenda Powiatowa Policji w Elku (akcje uświadamiające zagrożenia i możliwości alarmowania w ich zakresie).

(dowód: akta kontroli str. 640-688)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności ŚDS w powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Usługi świadczone przez ŚDS na rzecz uczestników z zaburzeniami psychicznymi odpowiadały standardom i przepisom, w tym dotyczącym zatrudnienia odpowiedniej kadry, która uczestniczyła w szkoleniach z wymaganą częstotliwością. W Domu zapewniono niezbędne wyposażenie oraz spełniano warunki sanitarne i bhp, co potwierdzały przeprowadzane regularnie przeglądy. Dom właściwie zorganizowano do świadczenia statutowych usług, w pełni wykorzystano liczbę posiadanych miejsc, rzetelnie wywiązywano się z obowiązków na rzecz integracji społecznej uczestników i terminowo składano wymagane sprawozdania.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli w wyniku kontroli nie sformułowała uwag. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

Wnioski

Podjęcie działań celem pełnego dostosowania ŚDS do wymogów rozporządzenia w sprawie warunków technicznych budynków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

²⁴ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, dnia 29 marca 2019 r.

Kontroler
Edward Odojewski
główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor Delegatury Najwyższej Izby
Kontroli w Olsztynie

z up.

Piotr Wanic
p.o. Wicedyrektor

.....
podpis